

Η ΠΡΑΣΙΑΣ ΛΙΜΝΗ'

ΕΝΘΑ Ο ΗΡΟΔΟΤΟΣ ΑΔΙΚΩΣ ΕΛΕΓΧΕΤΑΙ ΣΦΑΛΛΟΜΕΝΟΣ
ΥΠΟ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ.

Ἡ λίμνη τῆς Δοϊράνης

(Ἡ Πρασιάς).

Πρὸς δυσμὰς τῆς Κερκινίτιδος λίμνης, εἰς ἀπόστασιν 35 χιλιομέτρων περίπου, ἐκτείνεται τὸ ἄνω μέρος τῆς περιγραφείσης κοιλάδος, ἥτις στενουμένη ἔχει πρὸς βορρᾶν τὸ ὄρος Μπέλες (Κερκίνη), ἐκτεινόμενον ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος μέχρι τοῦ Ἀξιοῦ πρὸς νότον δὲ τὸ ὄρος Κάρᾶ-Δάγ (Δύσωρον), τὴν αὐτὴν ἔχον διεύθυνσιν ἀπὸ τῆς Κερκινίτιδος μέχρι τοῦ Ἀξιοῦ, ὅπου τὰ δύο ὄρη ἐνοῦνται διὰ τοῦ Τασι-Δάγ (Πετροβουνίου), ὅπερ φράσσει τὴν κοιλάδα πρὸς δυσμὰς. Εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς εἶνε ἡ λίμνη τῆς Δοϊράνης, ἥτις κατέχει τὸ κατώτερον τῆς κοιλάδος μέρος. Ἀπὸ τῆς θέσεως δὲ Δουὰ-τεπὲ (λόφος δεήσεως) ἄρχεται ἡ κοιλάς τῆς Δοϊράνης καὶ ἐκεῖθεν τὰ ὕδατα, ἀντίθετον ῥοὴν ἔχοντα πρὸς δυσμὰς, χύνονται εἰς τὴν λίμνην τῆς Δοϊράνης.

Τὴν θέσιν τοῦ ὄρους Κερκίνης καὶ τὴν ταυτότητα αὐτοῦ πρὸς τὸ σημερινὸν Μπέλες προσδιορίζει ἀκριδέστατα ὁ Θουκυδίδης, περιγράφων τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Σιτάλχους, βασιλέως τῶν Ὀδρυσῶν, ὅστις «πο-
»ρευόμενος κατὰ τῆς Μακεδονίας διῆλθε πρῶτον διὰ τῶν ὑπὸ τὴν κυ-
»ριαρχίαν τοῦ πόλεων, ἔπειτα διὰ τοῦ ἐρήμου ὄρους Κερκίνης, τὸ
»ὅποῖον εἶνε μεθόριον μεταξὺ Σιντῶν καὶ Παιόνων (Θουκυδ. Β', 98).
»Διῆλθε δὲ αὐτὸ διὰ τῆς ὁδοῦ, ἣν ἤνοιξε, κόψας τὰ δάση, ὅταν ἐξε-
»στράτευε κατὰ τῶν Παιόνων καὶ ἔφθασεν εἰς Δόβηρον τὴν Παιονικὴν
»διὰ τοῦ ὄρους, ἔχων δεξιὰ μὲν τοὺς Παίονας, ἀριστερὰ δὲ τοὺς Σιν-
»τοὺς καὶ τοὺς Μαίδους» (Θουκυδ. αὐτόθι). Ἡ Κερκίνη καὶ σήμερον
ἀκόμη εἶνε δασώδης καὶ ἀδιάβατος καὶ μία ὁδὸς φέρει διὰ τοῦ ὄρους
ἀπὸ τῆς πεδιάδος τῆς Στρυμνίτιδος εἰς τὴν τῆς Δοϊράνης. Ἡ Κερκίνη
ὡς καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς κείμενον ὄρος Μανοίκιον εἶνε αἱ μεσημ-
εριναὶ δειράδες τοῦ μεγάλου κεντρικοῦ ὄγκου, ὅστις καλεῖται Ὀρβηλος

* Συνέχεια καὶ τέλος: ἴδε φυλλάδ. 10.
τοκοῦ· 12'. Ἰούλιος.

καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐγνωρίζοντο ἐπὶ Ἡροδότου καὶ Παρορβηλαία ἢ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Ὀρβήλου χώρα ἐκαλεῖτο.

Τὸ Δύσωρον ὅρος εἶνε αὐτὸ τὸ Καρά-Δάγ καὶ Τασλί-Δάγ, ἅτινα ἐφύλαξαν ὑπὸ τουρκικὴν γλῶσσαν καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν ιδιότητα τοῦ ὄρους: Καρά-Δάγ (μαῦρο βουνό), Καρά-Σοῦ (μαῦρο νερό) καὶ ἐνταῦθα οἱ Τοῦρκοι δὲν ἐννοοῦσι τὸ μαῦρον, ἀλλὰ τὸ δύσκολον, τὸ δυσδιάβατον καὶ ἐν γένει τὸ δυνάμενον νὰ παρέξῃ δυσκολίας καὶ κακὸν τι.

Οἱ Τοῦρκοι, οὔτινες δὲν λέγουσι τὸ κακὸν ἀμέσως, ἀλλὰ περιφραστικῶς πάντοτε, ἔχουσι πολλὰ Καρά-Δάγ ἐν Ἠπείρῳ καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ὑπὸ τὴν αὐτὴν πάντοτε ἐννοίαν. Οὕτω τοὺς μεγάλους καὶ δυσδιάβατους ποταμοὺς τῆς Μακεδονίας ὀνομάζουσιν Ἰντζέ-Καρά-Σοῦ τὸν Ἀλιάκμωνα, Καρά-Ἀσμάκ τὸν Λουδίαν, Στροῦμα-Καρά-Σοῦ τὸν Στρυμόνα καὶ Καρά-Σοῦ-Ἰστιά τὸν Νέστον. ἅπαντες δὲ οἱ ποταμοὶ οὗτοι εἶνε μεγάλοι καὶ κινδυνώδεις εἰς τοὺς τολμηροὺς διαβάτας.

Οὕτω λοιπὸν ὑπὸ τῶν ὀρέων περικυκλουμένη ἡ λίμνη τῆς Δοϊράνης, ἐπὶ τῆς μεσημβρινοδυτικῆς ἀκτῆς αὐτῆς καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Τασλί-Δάγ ἔχει τὴν Δοϊράνην, πόλιν νεωτέραν, ἥτις ἐφύλαξε μέχρις ἡμῶν τὸ ἀρχαῖόν της ὄνομα, καὶ καθαρώτερον εἰς τὴν τουρκικὴν γραφὴν, διότι προφέρεται μὲν Δοῖραν, γράφεται ὅμως Δόβηραν. Πρὸς βορρᾶν αὐτῆς μεταξὺ τῆς λίμνης καὶ τῶν βραχωδῶν ὑπώρειων τοῦ Τασλί-Δάγ λαξευτὴ εἰς τινὰ μέρη καὶ εἰς ἄλλα κτιστὴ, διέρχεται ὁδὸς ἀμαξιτὴ νῦν, ἥτις μετὰ μίαν ὥραν φέρει εἰς ἀνοικτὸν ἐπικλινὲς ἐπίπεδον καὶ συναντᾷ ἀμέσως μικρὸν βραχώδη καὶ μεμονωμένον λόφον ἐπὶ τῆς λίμνης, ὃν ἀφίνει δεξιᾷ, Μοναστηρί καλούμενον, φαίνονται δὲ ἐπ' αὐτοῦ αἱ βάσεις ἀρχαίου ναοῦ ἴσως. Ἐν τέταρτον πέραν τούτου ἀπαντῶμεν ἕτερον εὐρύτερον λόφον, Τουπλέτσι καλούμενον, περιρρεόμενον ὑπὸ ῥυακος, ὅπου καὶ ὑδρομύλος ἐπ' αὐτοῦ καὶ πλησίον εὐρίσκονται ἀρχαῖά τινα μάρμαρα ἐπὶ τάφων τουρκικῶν διασωθέντα, διάφορα ἀρχαῖα νομίσματα καὶ ἄλλα συντρίμματα ἀγγείων. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην οἱ κάτοικοι θέτουσι τὴν παλαιάν Δοϊράνην (Δόβηρον) ὀρθῶς νομίζω.

Εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Δοϊράνης ὄχθην πρὸς βορρᾶν καὶ ὀλίγον ἀνατολικῶς κεῖται μικρὸν χωρίον Πρὲς καλούμενον ιδιόκτητον ἡμίσειαν δὲ ὥραν ἄνω τούτου πρὸς βορρᾶν καὶ εἰς τὸ μέσον περίπου τῆς πεδιδάδες ὑψοῦται φυσικὸς λόφος Σακί-Τεπέ καλούμενος (σκληρὸς λόφος). Πρὸς ἀνατολὰς τούτου συνέχεται γήλοφος δεύτερος καὶ τρίτος χθαρμώτεροι. Τὸν λόφον τοῦτον περιβάλλει ποτάμιον ἐκ τῶν ὀρέων κατερχόμενον, ὅπερ διερχόμενον πλησίον τοῦ Πρὲς χύνεται εἰς τὴν λίμνην.

Ἐπὶ τῶν λόφων τούτων καὶ εἰς τοὺς περίξ καλλιεργημένους ἀγρούς, οἱ κάτοικοι εὐρίσκουσι πᾶμπολλα νομίσματα χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ χάλκινα τὰ πλεῖστα, ὅλων τῶν ἐποχῶν, δακτυλιολίθους καὶ ἄλλα κοσμήματα, συντρίμματα δὲ κεράμων καὶ ἀγγείων πᾶμπολλα. Καὶ ταῦτα μὲν πάντα, ἰδίως ὅμως ἡ θέσις ἐμφαίνουσι τὴν ὑπαρξίν πόλεως μεγάλης καὶ δὴ πλουσίας. Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης εἶνε ἄποπτα ὅλα τὰ περίξ· τὰ δὲ ἀνὰ τὴν κοιλάδα καὶ τοὺς πρόποδας τῶν κύκλῳ ὁρέων χωρία μικρὸν ἀπέχοντα ἀλλήλων καὶ ὑπὸ δασῶν καὶ πυκνῆς φυτείας περιβαλλόμενα, παρουσιάζουσιν ἀπέραντον καταπράσινον καὶ πεποικιλμένον τάπητα, ἐφ' οὗ ἡ ὄρασις ἀναπαύεται. — Εἰς τὰ διαυγῇ καὶ ἀρυτιδῶτα τῆς λίμνης ὕδατα κατοπτριζομένη ἡ περίξ πρασινίζουσα φύσις, δίδει τὸ χρῶμά της εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς λίμνης. Ἐπὶ τῆς θέσεως ἰδίως ταύτης (Σακί-Τεπέ) εὐρισκόμενός τις καὶ τὴν λίμνην μετὰ τῶν περίξ θεώμενος, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναφωνήσῃ· ἰδοὺ ἡ Πρασιάς. Καὶ ἔκκ' παρὰ τὴν Πρασιάδα λίμνην ἔκειτο καὶ ὁμώνυμός τις πόλις, ἡ θέσις της εἶνε ἐξ ἁπαντος αὕτη.

Τὸ σχῆμα τῆς λίμνης εἶνε στρογγύλον καὶ ἔχει διάμετρον 7 $\frac{1}{2}$ χιλιομέτρων καὶ περίμετρον 24 ἥτοι 5—6 ὥρων περίπου, ὥστε δὲν εἶνε μικρά, ὥς τινες τὴν ὑποθέτουσιν, ἀλλὰ μεγαλειτέρα τι τῆς Κερκινίτιδος. Τὸ μέγεθός της εἶνε μόνιμον, καὶ ἀνεπαισθήτους ἔχει αὐξομειώσεις. Ὁ πυθμὴν της εἶνε ἀρμώδης καὶ πετρώδης εἰς πολλὰ μέρη. Τὸ βάθος της φθάνει μέχρις ἑνδεκα μέτρων, εἰς ἓν δὲ μέρος πρὸς βορρᾶν μεταξὺ Τοπλέτσι καὶ Πρές εἶνε τὸ βάθος της μέγα, ὅπου καὶ πηγὴ μεγάλη ὑπάρχει, διότι τὸ ὕδωρ κατὰ πυκνάς περιόδους βράζει, ὡς λέγουσι, καὶ συμβαίνει τοῦτο κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας συχνότερον. Καὶ εἶνε τοῦτο ὀρθόν, ὡς φαίνεται, διότι τὸ ἐξερχόμενον ὕδωρ εἶνε πολὺ περισσότερον τοῦ διὰ μικρῶν ρυακίων καὶ πηγῶν εἰσερχομένου, ὅπερ οὐδόλως ἐξαρκεῖ εἰς τὴν ἐξάτμισιν ἀναλόγως τῆς ἐπιφανείας, οὔσης 40 καὶ πλέον τετραγωνικῶν χιλιομέτρων.

Ἐκροὴν ὑδάτων ταχτικὴν καὶ κέναν ἔχει ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους, ἐκεῖ ὅπου ταπεινούμενον τὸ Δυσῶρον χωρίζεται εἰς δύο. Ποτάμιον Γκιολοῦν-Ἀγιαῇ (Ποῦς λίμνης) τουρκιστὶ καλούμενον, ἀενάως ρέον, ἔχει διὰ μέσου τοῦ Δυσώρου τὴν διόδόν του. Ἡ χαράδρα δι' ἧς ἐξερχεται, οὔσα βαθεῖα, στενὴ, πετρώδης καὶ ὀδοντωτὴ εἰς μῆκος τεσσαρῶν περίπου χιλιομέτρων, ὁμοία τῆς τῶν Ταμπῶν καὶ τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τὴν Ἀρέθουσαν Αὐλῶνος (Ἀρέτα-Μπουγάζ), δεικνύει τὴν δι' ἀποτόμου κλονισμοῦ βιαίαν τοῦ ὄρους διάσπασιν. Κατὰ τὴν ἐξοδόν του ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης αὐτοῦ καὶ τῆς μεσημβρινῆς πλευ-

ρὰς τοῦ ὄρους εἶνε τὸ μικρὸν χωρίον Δοβρόφτσα. Δὲν εἶνε καὶ τοῦτο δευτέρα τις ἀπήχησις τῆς Δοβήρου μετὰ τὴν Σλαβικὴν κατάληξιν φτσα;

Ὁ ποταμὸς πρὸς μεσημβρίαν ρέων, φέρεται παρὰ τὸ χωρίον Κιλινδάρ, ὅπερ ἀφίνει δεξιά. Ὀλίγον κάτωθεν αὐτοῦ (20' τῆς ὥρας) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχτης καὶ εἰς τὴν συμβολὴν ἑτέρου ρυάκος ὑφύεται τεχνητὸς λόφος ἐπίπεδος ἄνω, ὅπου καὶ πέριξ ἀρχαίας οἰκήσεως σημεῖα φαίνονται (ἴσως ἡ Καλίνδοια).

Τὸ ποτάμιον τῆς Πρασιᾶδος δεχόμενον καθ' ἑδὼν καὶ ἄλλα ἐκ τῶν πέριξ ρυάκια εἰς ἀπόστασιν τετράωρον πρὸς μεσημβρίαν σχηματίζει τὴν διδυμον λίμνην τοῦ Ἀματόβου ἢ τῆς Χάρτζιανης ἐκ τῶν παρακειμένων αὐτῇ χωρίων, ἧτις εἶνε στενὴ καὶ μακρά· περὶ τὸ μέσον δὲ στενοῦται τόσον, ὥστε καὶ ὕδὸς διέρχεται καὶ εἰς δύο ἐνίοτε χωρίζεται. Ταύτην συγχέουσι τινες πρὸς τὴν λίμνην τῆς Δοϊράνης καὶ ἄλλοι δὲν τὴν ἀναφέρουσι παντελῶς. Παρὰ τὴν ἀκτὴν αὐτῆς διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος καὶ δι' αὐτῆς τὸ ποτάμιον τῆς Πρασιᾶδος χύνεται εἰς τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν παρὰ τὸ χωρίον Ἀματόβον, τὴν ἀρχαίαν Ἀμυδόνα, ὡς ἄλλοι θὰ εἴπωμεν.

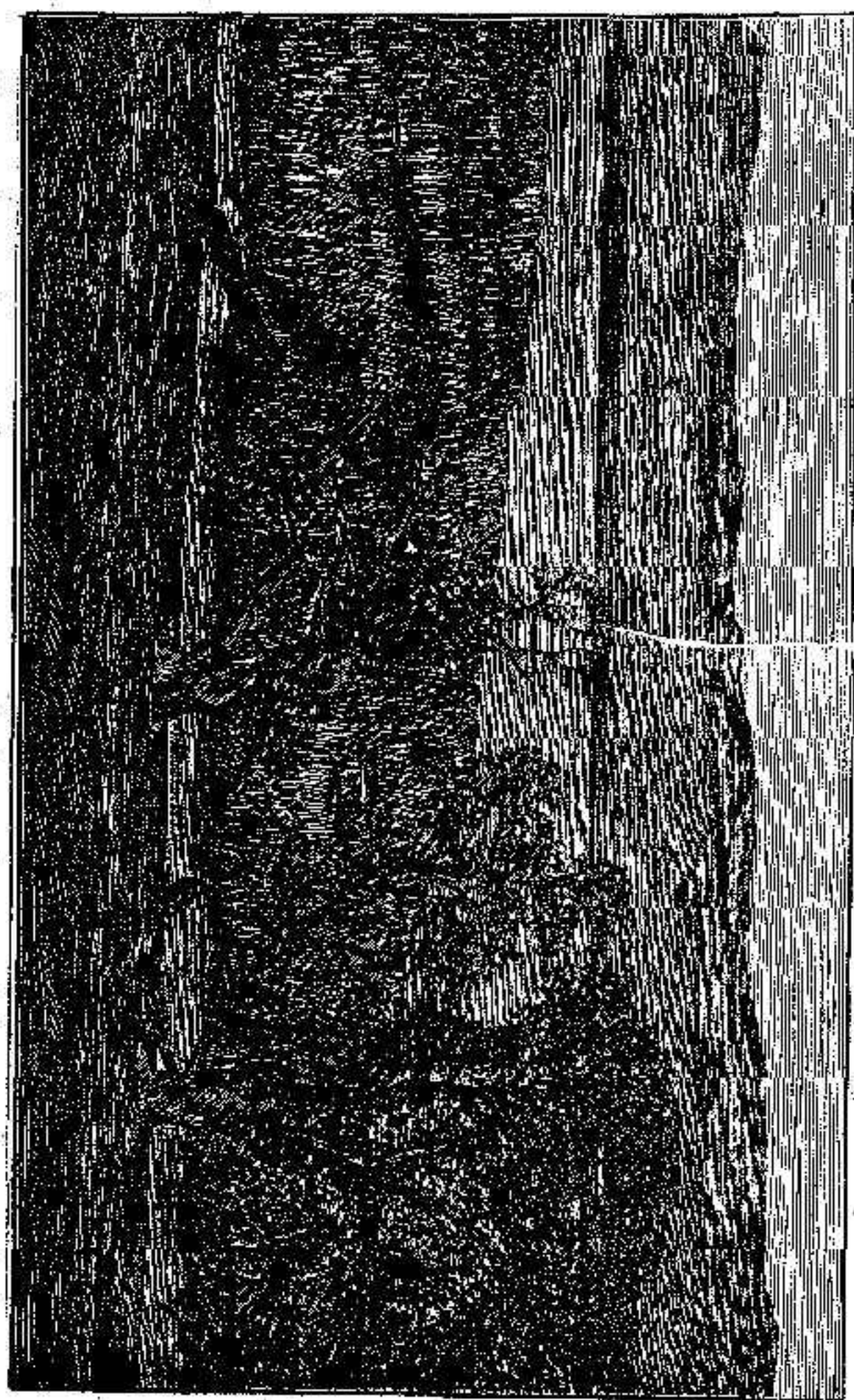
Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῆς λίμνης τῆς Δοϊράνης καὶ τὸν προσδιορισμὸν τῶν ὀρέων Κερκίνης καὶ Δυσώρου, νομίζω ὅτι ἀπὸ τοῦδε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι αὕτη εἶνε ἡ τοῦ Προδότου Πρασιᾶς, ἧτις ἔλη σχεδὸν δὲν ἔχει, περιβάλλεται ὁμως ἡ μεσημβρινοδυτικὴ παραλία καὶ μέρος τῆς βορείας ἀκτῆς, ἥτοι τὰ $\frac{3}{8}$ τῆς περιφερείας τῆς, καὶ εἰς πλάτος 200-800 καὶ πλέον μέτρων ὑπὸ πυκνῶν καλαμώνων, ἐνῷ τὰ ὕδατά της εἶνε καθαρὰ καὶ διαυγῆ, οἱ δὲ κάτοικοι τὰ προτιμῶσι τῶν πηγαίων καὶ μάλιστα τὸν χειμῶνα. Γυναῖκες καὶ κοράσια εἰς χεῖράς των ἢ ἐπ' ὤμου φέρουσαι τὰς ὑδρίας των, ἀφίνουσι τὰς ἐμβάδας των εἰς τὴν ξηράν, ἀνασηκώνουσι τὰ φορέματά των μέχρι γονάτων καὶ εἰσέρχονται 10—15 βήματα ἐντὸς τῆς λίμνης, ὅπου γεμίζουν τὰς ὑδρίας των, ἐνῷ ὑπάρχουσι πολλαὶ βρύσες ἀνὰ τὴν πόλιν.

Τοιαύτη λοιπὸν οὖσα ἡ Πρασιᾶς μετὰ ὕδατα καθαρὰ καὶ πόσιμα καὶ ἄνευ ἐλῶν, θὰ ἦτο καὶ τότε ὅπως καὶ σήμερον πρόσφορος πρὸς κατοικίαν. ἔχει ἀπειρίαν ἰχθύων, ὅσον οὐδεμία ἄλλη λίμνη τοῦ αὐτοῦ ἢ καὶ μεγαλύτερου μεγέθους, ἡ δὲ ποιότης αὐτῶν εἶνε ἀρίστη καὶ προτιμῶνται τῶν ἄλλων λιμνῶν.

Ἡ Δοϊράνη εἶνε ἑδρὰ ὑποδιοικήσεως (Καϊμακαμλίκ) καὶ ἑδρὰ ἐπισκοπῆς, συνεπῶς ἔχει καὶ ὑποδεεστέρας διοικητικὰς καὶ δικαστικὰς ἀρχάς, ταχυδρομεῖον καὶ τηλεγραφεῖον, ἔχει σχολεῖα τουρκικά, ἑλληνικά καὶ βουλγαρικά, καίται ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ Τασλί-Δάγ κτλ., εἰς

ἀνωφέρειαν ἀπὸ τῆς λίμνης 180 μέτρων, ἐνῶ ἡ λίμνη ἔχει ὕψος 165 μέτρων ἀνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἡ ἐκ τῆς λίμνης ἀποψις εἶνε ὡραιότατη καὶ αἱ ποικίλαι τουρκικαὶ οἰκοδομαὶ ἡ μία ἐπὶ τῆς ἄλ-

Η Πηροιάς μετὰ τῆς παραλίου ὁδοῦ.

λης κείμεναι, καὶ ἐν μέσῳ δένδρων, παρουσιάζουσιν ἀποψιν εὐάρεστον καὶ γραφικωτάτην. Ἐχει πληθυσμὸν περὶ τὰς 8,000, ἐξ ὧν οἱ περισσότεροι Τούρκοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἕλληνες καὶ Βούλγαροι. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν κατοίκων εἶνε ἄλγεῖς καὶ ἀποζῶσι καὶ πλουτίζουν ἐξ αὐτῆς.

Οἱ ἐπαγγέλματι ἀλιεῖς ἔχουσιν ἰδιόκτητα ἰχθυοτροφεῖα (διβάρια) ἢ ὀρθότερον ἰχθυοφυλακεῖα ἐντὸς τῶν καλάμινων, οἵτινες κατέχουσιν ὅλον τὸ δυτικὸν τῆς λίμνης μέρος, ἐκτεινόμενον πρὸς μεσημβρίαν καὶ βορρᾶν ἀπὸ τῆς πόλεως Δοϊράνης μέχρι τοῦ χωρίου Πρές. Ἐντὸς δὲ τούτων οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀλιεῖς στήνουνσι καλύβας ὡς ἑξῆς.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν καλάμινων καὶ μακρὰν τῆς ἀκτῆς ἐμπήγουνσι σταυροειδῶς ξύλα μεγάλα καὶ σκληρὰ τὰ ὅποια ἢ ἀγοράζουσιν ἢ τὰ

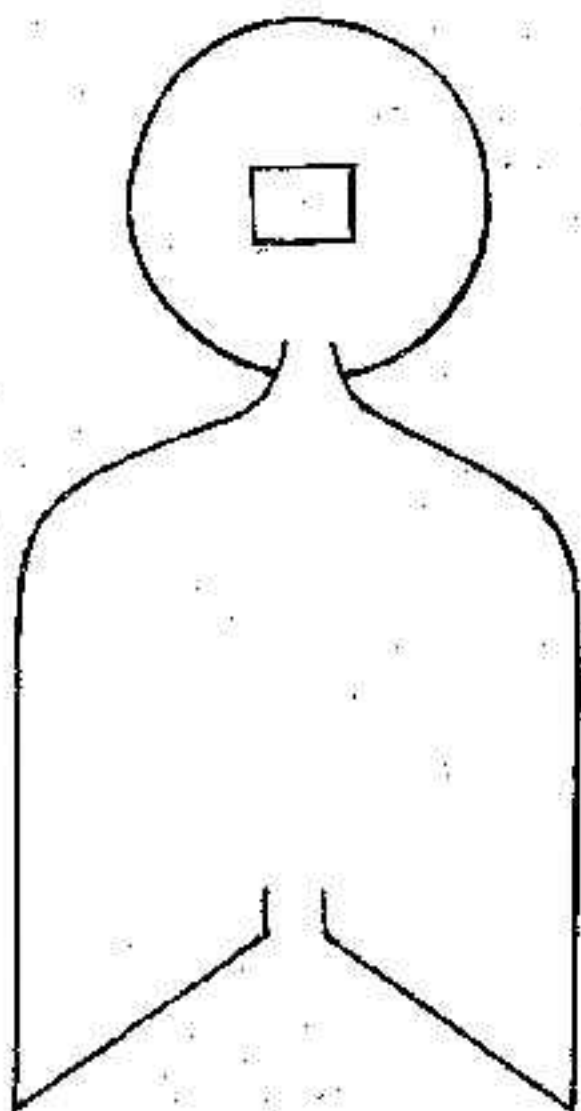

Καλύβη.

ξύλευονται εἰς τὰ πέριξ δάση. Τὰ ξύλα ταῦτα ἀφίνουσιν ἄνω τοῦ ὕδατος περὶ τὸ ἓν ἢ δύο μέτρα καὶ συνδέουσι ταῦτα δι' ἄλλων καὶ διὰ πλαγίων τὰ στηρίζουσιν ἐπ' αὐτῶν κατασκευάζουσι τὰς καλύβας τῶν, τὰς ὁποίας καλῶς περιποιοῦνται καὶ κατοικησίμους αὐτὰς καθιστῶσι μετὰ πολλὰ ἐνίοτε διαμερίσματα καὶ εἶνε τοιαῦτα καθ' ὅλην τοῦ καλάμινος τὴν ἑκτασιν περὶ τὰς διακροσίας, συγκοινωνοῦσι δὲ μετὰ τὴν ξηρὰν

ἡ διὰ στενῆς γεφύρας ξυλίνης ἢ ἀνοίγουσι δίοδον μεταξὺ τῶν καλαμῶ-
νων ἐκρίζουντες τοὺς καλάμους καὶ συγκοινωνοῦσι διὰ τῶν πλοιαρίων
των, ὧν ἡ κατασκευὴ εἶνε τοιαύτη περίπου. Μακρὰ 5—6 μέτρων μὲ
πλάτος ἐνὸς μόνου εἰς τὸ μέσον. Τὸ κάτω μέρος ἄνευ τρόπιδος εἶνε ἐπί-
πεδον, τὰ δὲ ἄκρα στενά. Εἰς τὸ ἐν ἄκρον ὅπου ἴσταται ἢ κάθεται ὁ
λεμβοῦχος ἔχουσι προσηρμοσμένον ξύλον καθέτως, δύο μέτρων μήκους.
Εἰς τὰ ἄκρα αὐτοῦ εἶνε οἱ σκαλμοὶ ἐφ' ὧν στηρίζουσι τὰς κώπας των.
Τὸ ξύλον τοῦτο ἀφαιρεῖται καὶ παύει ἡ χρῆσις τῶν κωπῶν, ὅταν εἰσ-
έρχεται εἰς τὰς διόδους τῶν καλαμώνων.
Τότε τὰ κινοῦσι διὰ κονταρίων.

Κατὰ τὸν χειμῶνα δὲ καὶ τὸν καιρὸν
τῆς ὀλιείας κατοικοῦσι πάντοτε ἐν αὐταῖς
μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των. Πέριξ τῆς κα-
λύβης ἕκαστος διὰ πυκνῶν πλεκτῶν καλα-
μῶτων περικλείει χώρους ἐκτεταμένους καὶ
προετοιμάζει οὕτω τὰ ἰχθυοτροφεῖά του (δι-
βάρια) τὰ ὅποια διαιροῦσιν εἰς δύο, μικρό-
τερον, τὸ πέριξ τῆς καλύβης καὶ μεγαλεί-
τερον, τὸ πρὸς τὴν λίμνην· συγκοινωνοῦσι
δὲ διὰ μικροῦ ἀνοίγματος, τὸ ὅποιον κλεί-
ουσιν ὅταν θέλουν. Τὸ πρὸς τὴν λίμνην
ἀφίνουσιν ἀνοικτὸν εἰς τρόπον ὥστε καὶ
αὐτοῦ ἡ εἵσοδος νὰ εἶνε μικρὰ καὶ νὰ κλεί-
εται εὐκόλως. Ἐγκλείουσι δὲ τοὺς ἰχθῦς
ἐντὸς τοῦ ἰχθυοτροφείου κατὰ τρόπον πολὺ
παράδοξον καὶ ἴσως μοναδικόν.

Ἰχθυοφυλαχεῖα.

Ὡς ἐπέλθῃ ὁ χειμῶν καὶ μάλιστα ὅταν παγώσῃ ὁ Δούναβις καὶ αἱ
πρὸς βορρᾶν λίμναι, κατέρχονται ἰχθυοφάγα πτηνὰ πολλῶν εἰδῶν καὶ
κατακλύζουν τὰς μεσημβρινὰς λίμνας ὅπως διαχειμάσωσιν καὶ εὐρω-
σιν εὐκολώτερον τὴν τροφήν των. Εἶνε δὲ περὶ τὰ δέκα εἶδη, ἐξ ὧν τινα
εἶνε ἐγχώρια καὶ διαιτῶνται ἐκεῖ μονίμως¹.

Ὅταν ἐπέλθῃ τὸ ψῦχος καὶ πνέωσιν οἱ βόρειοι ἄνεμοι, ἔνεκα τῶν
καλαμώνων καὶ τῶν περικυκλούντων αὐτὴν ὀρέων τὸ βόρειον τῆς λί-
μνης μέρος ἡρεμεῖ, ἐνῶ τὸ ἄλλο τὸ ἀνατολικὸν ἔχει κύματα καὶ ἐνίοτε

¹ Εἶνε ταῦτα, ὅπως οἱ ἐγχώριοι τὰ καλοῦσι, τὰ Λίσκα, Ἀτσικα, Γκάρε, Κρά,
ἐκ τῆς φωνῆς των, Λόλα, μὲ ὠραῖον πτέρωμα δι' ὧν κατασκευάζουσι τόσα πολύ-
τιμα διὰ τὰς κυρίας εἶδη, Κουκάλκα, Βρανιτσά, Κιουρίτρα, Κουζιοφάρια, Ἀλικα
καὶ Πάπιας.

φεβρά· ἡ περίστασις αὕτη εἶνε κατάλληλος διὰ τὸ κυνήγιον τῶν ἰχθύων ἐκ μέρους τῶν ἰχθυοφάγων πτηνῶν. Οἱ ἰχθῦς τότε ἔντρομοι καταφεύγουσι πρὸς τὸ βόρειον μέρος καὶ εἰσέρχονται εἰς τοὺς καλαμῶνας διὰ ν' ἀποφύγῃσι τὸν κίνδυνον καὶ εὐρίσκονται εἰς τὰ περιφράγματα. Τὰ πτηνὰ τὰ καταδιώκουσιν ἕως ἐκεῖ, οἱ ἄλιεῖς ὁμῶς ἰστάμενοι ἄνω τῶν καλυβῶν των διὰ χειρονομιῶν καὶ φωνῶν ἀγρίων τὰ ἐκδιώκουσι χωρὶς νὰ τὰ φονεύωσιν ἢ νὰ τὰ πυροβολῶσι. Ταῦτα ἐπανέρχονται πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς λίμνης καὶ ἐπαναλαμβάνουσι τὸ κυνήγιόν των. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐξακολουθεῖ ἡ προφύλαξις αὕτη καὶ αἱ φωναὶ ἀδιακόπως ἀκούονται ἡμέραν καὶ νύκτα πρὸς ἐκδίωξιν τῶν πτηνῶν. Τὴν νύκτα μάλιστα αἱ φωναὶ εἶνε συνεχεῖς, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον φωτίζουν τὰς καλύβας των. Τὸ θέαμα τοῦτο καὶ ἐκ τῆς ξηρᾶς, ἀλλ' ἐκ τῆς λίμνης ἰδίως, εἶνε μαγευτικὸν καὶ ἴσως μοναδικόν.

Οἱ ἰχθῦς καὶ διότι καταφεύγουσιν ἐκεῖ πρὸς διαχείμασιν καὶ διότι εὐρίσκουσιν ἡσυχίαν ἴσως καὶ διότι παθαίνουσιν, ὡς λέγουσι, νάρκην τινά, συσσωρεύονται τόσον πολλοί, ὥστε κατὰ γράμμα πῆγνυται ἡ λίμνη. Ὅταν λοιπὸν ἴδωσιν οἱ ἄλιεῖς ὅτι εἰσῆλθον ἄρκετοὶ ἰχθῦς εἰς τὸ περιφράγματά των, κλείουσιν ἕκαστος τὸ ἰδικόν του, καὶ οὕτως ἔχουσιν πλῆθος ἰχθύων εἰς τὴν διάθεσίν των. Τοῦτο γίνεται ἀπὸ κοινοῦ καὶ ἐντὸς δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν, τὸ πολὺ, κλείουσιν ὅλα. Ἀρὰ ἡ ἐργασία αὕτη τελειώσῃ καὶ ὅλα τὰ ἰχθυοτροφεῖα κλεισθῶσιν, οἱ ἄλιεῖς συλλαμβάνουσι καὶ τινα πτηνὰ, τὰ ὅποια τοῖς ἀναγκαιοῦσιν, ὡς θὰ ἴδωμεν. Κατασκευάζουσι μέγαν κύλινδρον ἐκ καλαμωτῆς, τὸν ὅποιον φράττουσιν ἀπὸ τὸ ἐν μέρος καὶ τὸν θέτουσιν ἐντὸς τῆς λίμνης πλαγίως, ὥστε τὸ ἥμισυ αὐτοῦ νὰ εἶνε ἄνω· τότε ρίπτουσιν ἰχθῦς τινὰς δεμένους ἐντὸς τὰ πτηνὰ ὁρμῶσιν εἰς καταδίωξιν καὶ εἰσέρχονται ἐντὸς τοῦ κυλίνδρου, οἱ ἄλιεῖς παραφυλάττοντες ἀνασύρουσι δίκτυον, ὅπερ ἔχουσι βυθισμένον εἰς τὴν λίμνην καὶ τὰ συλλαμβάνουσιν. Ὅταν ἔχωσιν ἄρκετὰ τοιαῦτα κόπτουσι τὰς πτέρυγὰς των καὶ τὰ φυλάττουσιν.

Ὅταν ἔχωσιν ἀνάγκην νὰ συλλάβωσι πολλοὺς ἰχθῦς κάμνουσι τὸ ἐξῆς. Ἀπολύουσιν ἐντὸς τοῦ περιφράγματος τὰ ἰχθυοφάγα πτηνὰ, ὧν τὰς πτέρυγας ἔχουσι κομμένας· ταῦτα πεινασμένα ὁρμῶσι πρὸς καταδίωξιν τῶν ἰχθύων, οὗτοι ἔντρομοι καταφεύγουσι πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος καὶ διὰ τῆς στενῆς διόδου εἰσέρχονται εἰς τὸ μικρότερον διαμέρισμα, ὅπου ὁ ἄλιεὺς ἔχει τὴν καλύβην του καὶ παραφυλάττει· εὐθὺς ὡς ἐννοήσῃ ὅτι εἰσῆλθον πολλοί, κλείει τὴν διόδον, ἀποσύρει τὰ πτηνὰ καὶ ἐπέρχεται ἡ ἡσυχία. Τότε ὁ ἄλιεὺς ἐκ τῆς καλύβης του δι' ἐργαλείου, ὅπερ κουτάλα καλοῦσιν, ἀφοῦ ἀνείξῃ τὴν καταπακτὴν ἢ ἐκ τοῦ ἀκροῦ

τῆς καλύβης τοῦ ἢ καὶ ἐκ τοῦ πλοιαρίου τοῦ, ἐξάγει ὅσους θέλει ἰχθῦς. Τὸ ἐργαλεῖον δὲ εἶνε τοιοῦτον.

Ἐπὶ μακροῦ κοντοῦ 3—4 μέτρων προσαρμόζουσιν εἰς τὸ ἐν ἄκρον στεφάνην σιδηρὰν ἢ ξυλίνην 50—60/100 διαμέτρου καὶ προσδένουσιν εἰς τὴν στεφάνην σάκκον δικτυωτόν.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀλιείας εἰς οὐδεμίαν ἄλλην τῆς Μακεδονίας λίμνην γίνεται, οὔτε καλύβας ἔχουσιν ἐν αὐταῖς, οὔτε ἰχθυοτροφεῖα διατηροῦσιν, ἀλιεύουσι δὲ διὰ τῶν συνήθων μέσων, ὡς καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ. Ἐχουσι μόνον μικρὰς καλύβας καὶ μικρὰ περιφράγματα, ὅπου ἐγκλείουσιν ὅσους ἰχθῦς συλλαμβάνουσι, καὶ δὲν τοὺς πωλοῦσιν ἀμέσως. Ἰδίως εἰς τὴν λίμνην τοῦ Ἀχينوῦ τοῦτο εἶνε ἀδύνατον, διότι ὁ ποταμὸς συχνὰ πλημμυρεῖ καὶ παρσύρει καὶ καλύβας καὶ ἰχθυοτροφεῖα.

Εἶνε ὡς εἴπομεν οἱ ἰχθῦς τῆς Πρασιάδος οἱ καλλίτεροι ὅλων τῶν λιμνῶν, ἐξαιρέσει εἰδῶν τινῶν, ἅτινα εὐρίσκονται εἰς τὰς λίμνας Ἀχρίδος καὶ Καστορίας. Ἀγοραστὰ ἀπὸ τὰ περίξ ἔρχονται καθ' ἑκάστην. Τοὺς μεταφέρουσι δὲ μέχρι Μητροβίττης καὶ Θεσσαλονίκης καὶ εἰς ὁμοίας ἀποστάσεις καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἀπὸ πρωῒας καταφθάνουσι καίκια μετ' ἰχθύων, τοὺς ὁποίους μεταφέρουσιν ἀμέσως εἰς κοφίνους καὶ τοὺς ζυγίζουσι· πωλοῦνται δὲ διὰ δημοπρασίας, ἀφοῦ πρότερον ἀφαιρεθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνοικιαστοῦ 20 τοῖς 100, ὅπερ λαμβάνει ἢ ἐκ τοῦ ἀγοραστοῦ εἰς χρήματα ἢ ἐκ τοῦ πωλητοῦ εἰς εἶδος. Ἀνήκει δὲ καὶ αὕτη εἰς τὰς ἰδιαιτέρας τοῦ Σουλτάνου κτήσεις.

Ἐβδομήκοντα καὶ πλέον καίκια ἐξυπηρετοῦσι τὴν ἀγορὰν ταύτην, τὰ ὅποια καταφθάνουσι τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἀπὸ τῆς πρωῒας μέχρις ἑσπέρας καὶ μετακομίζουσιν ἐκ τῶν ἰχθυοτροφείων ὅλον τὸ ἀναγκαῖον ποσόν, ὅπερ κατὰ τὴν ζήτησιν ἀναβαίνει ἀπὸ 3—5 χιλιάδων ὀκάδων καθ' ἑκάστην. Τὰ ἰχθυοτροφεῖα εἶνε εἰς θέσιν πάντοτε νὰ δώσωσιν ἕκαστον ἀνὰ χιλίας ὀκάδας· τσαύτη ἀφθονία ἰχθύων ὑπάρχει.

Εἰδῆ ἰχθύων ἡ Πρασιάς ἔχει πολλά, ἀριθμούμενα εἰς ἐννέα περίπου. Τὰ μεγαλείτερα εἶνε δύο· οἱ Γουλιανοὶ (Σόμ, ἐκεῖ καλούμενοι, 1/2 ὀκ. μέχρι 40) καὶ τὰ Γρεβάδια (Κράπ 1/2—12 ὀκ.) Ταῦτα εἶνε πολὺ ὀλίγα καὶ μόλις εὐρίσκονται 10/100 ἐπὶ τῆς ὅλης ἀλιείας. Τὰ πολυπληθέστερα ὅμως καὶ τὰ καλλίτερα εἶνε τὰ Πρακιά ἢ Περκιά καὶ αἱ Πλατίτσες, Πλατάνια ἢ Λευκόφαρα, ἄλλοι καλούμενα. Τὸ βάρος τούτων φθάνει εἰς μίαν ὀκάην τὰ πρῶτα καὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν τὰ δευτέρα. Τὰ δὲ ἄλλα εἶνε πολὺ μικρὰ καὶ ὀλίγιστα ἀλιεύονται.

Ἀφοῦ περιεγράψαμεν, ὅπως ἠδυνήθημεν, τὴν Πρασιάδα καὶ τὰ κατ'

αυτήν, δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι, καὶ ὁ Ἡρόδοτος περὶ αὐτῶν λέγει (Βιβλ. Ε' 16).

«Οἱ δὲ κατοικοῦντες περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος καὶ Δόβηρες καὶ Ἀγρινεῖες καὶ Ὀδόραντοι καὶ οἱ περὶ τὴν Πρασιάδα λίμνην ποτὲ δὲν ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τὸν Μεγάβαζον. Ἐπεχείρησε δὲ νὰ κυριεύσῃ καὶ τοὺς κατοικοιμένους ἐντὸς τῆς λίμνης, τῶν ὁποίων αἱ κατοικίαι εἶνε τοιαῦται.

«Ἐν τῷ μέσῳ τῆς λίμνης στήνουν στυλοὺς ὑψηλοὺς καὶ ἐπάνω αὐτῶν ζευγνύουσι σανίδας ἔχοντες ὡς εἴσοδον στενὴν ἀπὸ τὴν ξηρὰν διὰ γεφύρας. Αὐτοὺς δὲ τοὺς στυλοὺς τοὺς ὑποστηρίζοντες τὰς σανίδας ἕστηκαν κατ' ἀρχὰς κοινῶς ὅλοι οἱ πολῖται, μετὰ ταῦτα ὁμῶς τοὺς στήνουν ἀκολουθοῦντες νόμον τινὰ τοιοῦτον· ὁσάκις νυμφεύεται τις (λαμβάνει δὲ ἕκαστος πολλὰς γυναῖκας) φέρων ἀπὸ τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ὀρβηλον τρεῖς στυλοὺς τοὺς στήνει ὑποκάτω, κατοικοῦσι δὲ τοιοιτοτρόπως. Ἐκαστος ἔχει ἐπὶ τῶν σανίδων τούτων καλύβην, εἰς τὴν ὁποῖαν ζῇ, καὶ θύραν καταπακτὴν, ἥ ὁποία ἀπὸ τὰς σανίδας κατέρχεται εἰς τὴν λίμνην. Τὰ δὲ μικρὰ παιδία τὰ δένουσι μὲ σχοινίον ἀπὸ τὸν πόδα φοβούμενοι μὴ κατακυλισθῶσι. Ἀντὶ χόρτου εἰς τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια δίδουσιν ἰχθῦς· ἔχουσι δὲ τόσον πλῆθος, ὥστε ὅταν σηκώσῃ τις τὴν καταπακτὴν θύραν, ἀφίνει μὲ σχοινίον εἰς τὴν λίμνην κόφινον κενὸν καὶ μετ' ὀλίγην ὥραν τὸν ἀνασύρει πλήρη ἰχθύων, τοὺς ὁποίους ὀνομάζουσι πάπρακας καὶ τίλωνα.»

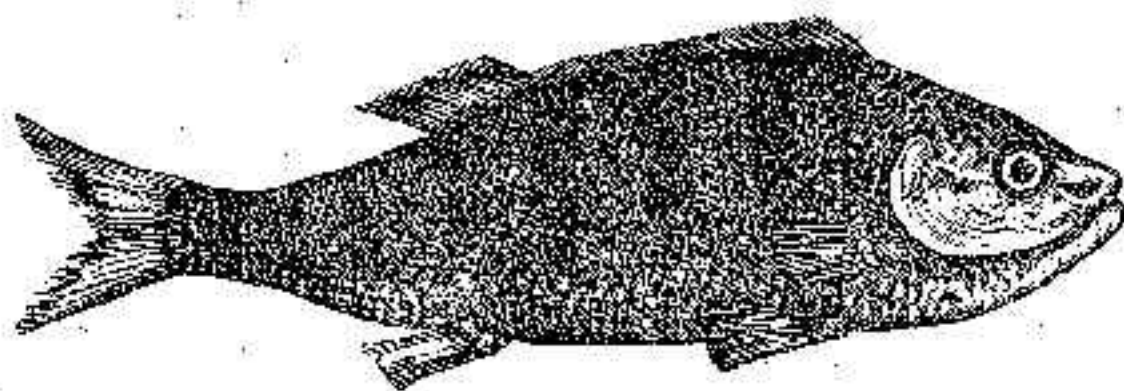
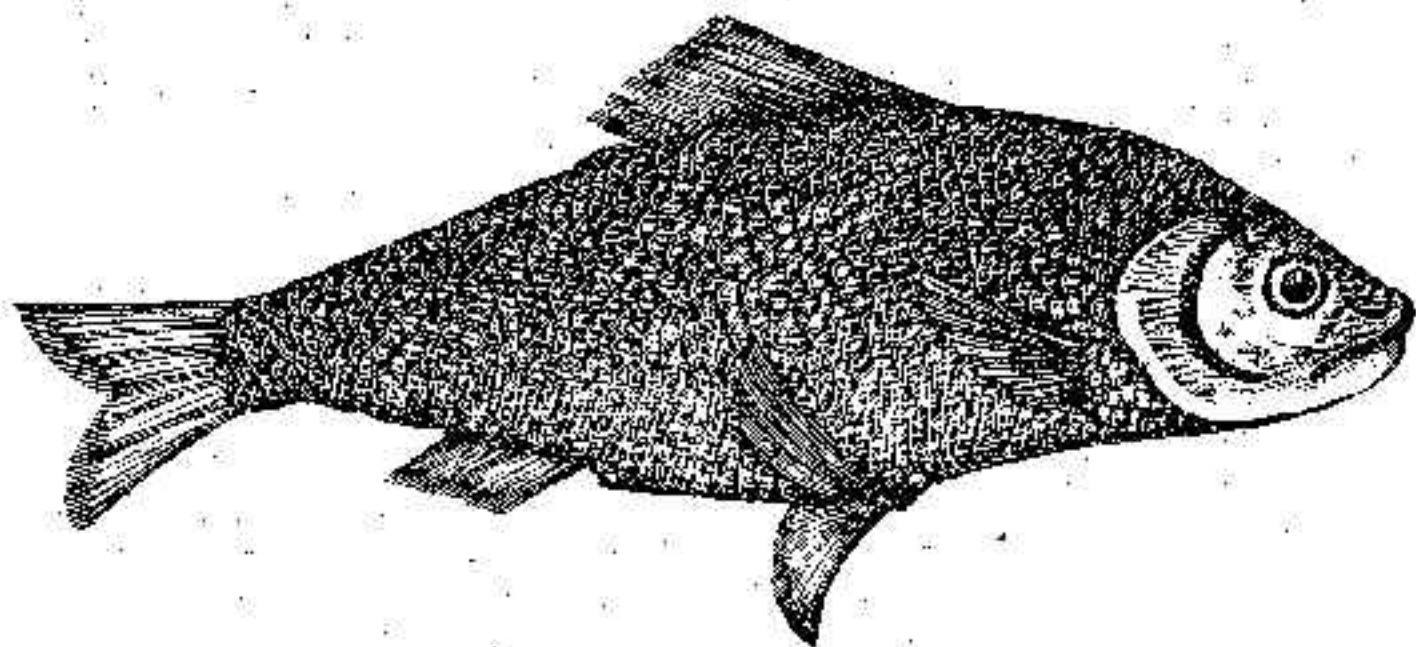
Ἐὰν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζωὴν ὁ Ἡρόδοτος καὶ ἐπανελάμβανε τὴν περιγραφὴν τῆς Πρασιάδος του, ὕστερον ἀπὸ τόσους αἰῶνας, δὲν ἤξευρω ἂν θὰ ἔκαμνεν ἄλλην τῆς προηγουμένης περιγραφὴν.

Τόση δὲ πλῆθος ἰχθύων ὑπῆρχεν, ὥστε δι' αὐτῶν ἔτρεφον καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. Τὴν τοιαύτην τοῦ Ἡροδότου πληροφορίαν ἐθεώρουν καὶ θεωροῦσιν ἴσως ἀκόμη ἐξ ἐκείνων, τὰς ὁποίας διέσωσε περὶ ἡθῶν καὶ ἐθίμων λαῶν κατὰ χιλιάδας ἐτῶν προὑπαρξάντων, τῶν ὁποίων ἡ ἐξακρίβωσις εἶνε δυσχερὴς ἢ ἀδύνατος· καὶ ὁμῶς ἐπιστήμων στρατιωτικὸς κτηνίατρος (ὁ κ. Πιλάβιος) μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι καὶ οἱ ἵπποι καὶ ἄλλα ζῶα συνηθίζουσιν εὐκολώτατα εἰς τοιαύτην τροφήν καὶ καλῶς μάλιστα τρέφονται· ἐγὼ δὲ αὐτὸς εἶδον ἐν Δοϊράνῃ κριὸν νὰ τρώγῃ λαιμάργως νωποὺς ἰχθῦς. Τὸ αὐτὸ δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ καὶ εἰς τὰς περιγεγραμμένας ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν αἰγας.

Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει δύο εἴδη ἰχθύων τοὺς Πάπρακας καὶ Τίλωνα.

Ἡ λίμνη, ὡς ἀνωτέρω παρετηρήσαμεν, ἔχει καὶ ἄλλα εἴδη, ἀλλ' ὁ Ἡρόδοτος νομίζω ὅτι ἀναφέρει τὰ κυριώτερα καὶ τὰ πρωτεύοντα κατὰ

τα τὴν ποσότητα καὶ τὸ μέσον μέγεθος. Ἐὰν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐπὶ τόπου εὐρισκόμενός τις παρατηρήσῃ τοὺς ἐκ τῆς λίμνης ἐξαγομένους ἰχθύς, δὲν θὰ ἴδῃ ἄλλους τούτων· ἐπὶ ἑκατὸν λ. χ. κοφίνων αἱ 90 εἶνε Περκιὰ καὶ Πλατίτσες καὶ 10 μόλις ἐκ τῶν ἄλλων εἰδῶν, ἐξ ὧν τὸ πλεῖστον Γρεβάδια. Τοιαύτη ὑπάρχει μεταξύ των διαφορὰ ὡς πρὸς τὸ ποσόν.

Περκιὰ ἢ Πρακιὰ.

Περκιὰ ἢ Πρακιὰ εἶνε αὐτοὶ οἱ τοῦ Ἡροδότου Πάπρυκες καὶ ἐφύλαξαν μέχρις ἡμῶν τὸ ὄνομα· εἶνε σχεδὸν ἴδιον τῆς Πρασιᾶδος εἶδος, διότι οἱ τῶν ἄλλων λιμνῶν πολὺ διαφέρουσι καὶ κατὰ τὸ χρῶμα καὶ κατὰ τὴν ποιότητα, καὶ οὐδεμία ἄλλη λίμνη παράγει ὅσους αὕτη. Εἶνε κοντὰ καὶ ὀλίγον πλατέα καὶ ὁμοιάζουσι κατὰ τι εἰς τὸ χρῶμα καὶ τὸ σχῆμα πρὸς τὰ θαλάσσια Μελαγούρια, ἔχουσι δὲ ραβδώσεις κανονικὰς ἀπὸ τῆς ράχεως εἰς τὴν κοιλίαν, ἥτις εἶνε ὑπόλευκος· αἱ ραβδώσεις εἶνε βαθύτεραι καὶ καταλήγουσιν εἰς τὸ φαιόν.

Τὸ ὄνομα Τίλων δὲν διεσώθη εἰς καρμίαν ἐν Μακεδονίᾳ λίμνην, ἀπαντᾷται ὅμως τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς ἓν εἶδος τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται Τιλιανὸς καὶ εἶνε ὁμοιότατον πρὸς ἕτερον εἶδος τῆς Πρασιᾶδος, τὸ καλούμενον Πλατίτσες, αἱ ὁποῖαι εἰς τὰς ἄλλας λίμνας λέγονται Λευκόψαρα. Εἶνε ταῦτα πλατέα τὸ σχῆμα,

ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα, ὥραϊα τὴν θέαν, ἡ δὲ ράχης των εἶνε βαθέως κε-
χρωματισμένη, κυανοειδής καὶ ἀπολήγει εἰς λευκὸν πρὸς τὴν κοιλίαν.
Τὰ πτερύγια καὶ ἡ οὐρά του εἶνε ἐρυθρά καὶ μάλιστα τὰ τῆς κοιλίας,
ἔχουσι δὲ πολλὰς ἀκάνθας.

Τὰ ἰχθυοτροφεῖα κρατοῦσι κλειστὰ μέχρι τῆς πρώτης Μαρτίου, ὅποτε
ὕποχρεωτικῶς ἀνοίγουσι τὰ διθάρια καὶ εἰ ἰχθύς ἐξέρχονται καὶ μένου-
σιν ἐλεύθεροι μέχρις Ὀκτωβρίου, ὅποτε ἐπαναλαμβάνονται τὰ ἴδια.

Μεταξὺ τῆς λίμνης Πρασιάδος (Δοϊράνης) καὶ τοῦ Ἀξιοῦ ποταμοῦ
κεῖται τὸ ὄρος Τασλί-Δάγ (Πετροβοῦνι), ὅπερ ἀποτόμως μὲν ὑπεράνω
τῆς λίμνης ὑψύμενον, ἡρέμα δὲ τὰπεινύμενον πρὸς τὸν Ἀξιόν, εἶνε
πετρῶδες καὶ δυσδιάβατον καὶ ἀποτελεῖ τὴν τελευταίαν τοῦ Δυσώρου
δειράδα πρὸς δυσμὰς. Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς αὐτοῦ πλευρᾷς φέρεται χα-
ράδρα, τῆς ὁποίας τὰ νερά συμβάλλουσι τῷ ἐκ τῆς λίμνης ἐκρέοντι
ποταμίῳ πρὸ τοῦ χωρίου Δοβρόφτσα παρὰ τὴν γέφυραν. Ἀνω τῆς γε-
φύρας ταύτης καὶ ἀριστερᾷ τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, ἥτις φέρει ἀπὸ Κιλιν-
δὶρ εἰς Δοϊράνην, ὀνομάζεται Στὰ Μαδέμια, ὅπου καὶ σήμερον ἀκόμη
φαίνονται λείψανα ἀρχαίων μεταλλείων.

Ὁδὸς ὀρεινὴ καὶ ἀνωφερῆς φέρει ἀπὸ τῆς λίμνης εἰς τὰς ὄχθας τοῦ
Ἀξιοῦ. Ὁδεύων τις πρὸς δυσμὰς μετὰ μιᾶς ὥρας ἀνοδὸν διέρχεται
τὴν χαράδραν εἰς τὴν θέσιν Ἐκι-τσιεσμὲ (δύο βρύσες) καὶ ἀφίνει ἀρι-
στερᾷ τὰ Μαδέμια· ἐντεῦθεν μετὰ δύο καὶ ἡμισείας ὥρῶν ὁμαλὴν κα-
τωφέρειαν διὰ τοῦ ἐπικλινοῦς ὄροπεδίου Κεσι-σλή φέρει εἰς τὴν ἀριστε-
ρὰν ὄχθην τοῦ Ἀξιοῦ (ἀπέναντι τοῦ νῦν Ἰεβγελῆ), ὅστις ἦτο τὸ ἀνα-
τολικὸν ὄριον τῆς τότε ἐπὶ Ἀμύντου Μακεδονίας. Ὑπάρχει καὶ ἄλλη
συντομωτέρη κατὰ τι διὰ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἀτραπός, ἥτις φέρει
κατ' εὐθείαν εἰς τὸν Ἀξιόν, εἰς τὸ αὐτὸ περίπου σημεῖον.

Καταφανεστέρα θὰ καταστῇ ἡ ταυτότης τῶν περιγραφέντων τούτων
μερῶν, ἐὰν πρὸς ταῦτα παραβάλωμεν καὶ τὸ σχετικὸν τοῦ Προδότου
χωρίον (Βιβ. Ε', 17).

«Οἱ κυριευθέντες λοιπὸν Παίονες ἐφέροντο εἰς τὴν Ἀσίαν, ὃ δὲ Με-
γάβαζος, ἀφοῦ ὑπέταξε τοὺς Παίονας, πέμπει εἰς τὴν Μακεδονίαν ἑπτὰ
Πέρσας, οἱ ὅποιοι μετ' αὐτὸν ἦσαν οἱ σημαντικώτεροι εἰς τὸ στρα-
τόπεδον. Ἐπέμποντο ἵνα ζητήσωσι γῆν καὶ ὕδωρ ἐν ὀνόματι τοῦ βασι-
λέως Δαρείου. Εἶνε δὲ ἀπὸ τῆς Πρασιάδα λίμνης ἡ ὁδὸς λίαν σύντομος
εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἀμέσως μετὰ τὴν λίμνην ὑπάρχει μεταλλεῖον,
ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰσόδημα ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τάλαντον ἀργυροῦν
καθ' ἐκάστην. Μετὰ τὰ μεταλλεῖα δὲ καθὼς περᾷη τις τὸ ὄρος τὸ
λεγόμενον Δύσωρον, εὐρίσκεται εἰς τὴν Μακεδονίαν.»

Συγκριφαιουῦντες τὰ ἀνωτέρω παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Ἡρόδοτος θέτων τὴν Παιονίαν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ, δὲν ἀναφέρει καὶ λίμνην. Περιγράφων δὲ τὰ ὅρια τῆς Φυλλίδος λέγει ὅτι πρὸς δυσμὰς ἔχει τὸν Ἀγγίτην ποταμὸν καὶ πρὸς μεσημβρίαν τὸν Στρυμόνα, εἰς τὸν ὑποῖον ὁ Ἀγγίτης χύνεται καὶ οὐχὶ τὴν λίμνην. Ἀναφέρων δὲ Μύρκινον τὴν Ἰδωνίδα θέτει αὐτὴν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Στρυμόνος καὶ οὐχὶ τῆς λίμνης. Ὁ Θουκυδίδης ἀναφέρει ἀνώνυμος αὐτὴν ὡς λίμνην καὶ ἀλλαχοῦ σαφῶς ὅτι ὁ Στρυμὼν ἀνωθεν τῆς γεφύρας σχηματίζει εὐρείαν λίμνην.

Ἐὰν λοιπὸν ἀπομακρύνωμεν ἐκ τῆς λίμνης τοῦ Ἀχينوῦ τὴν Κερκινίτιδα καὶ τὴν Πρασιάδα, τὰ πάντα ἐξηγοῦνται καὶ τὰ κείμενα τοῦ Ἡροδότου εἶνε σαφέστατα καὶ ἀκριβέστατα· ἀποδεικνύεται δὲ καὶ ἐνταῦθα ὅτι ὁ Ἡρόδοτος κάλλιστα ἐγνώριζε τοὺς τόπους, τοὺς ὁποίους περιέγραψε καὶ μάλιστα δὲν θὰ ἔλεγε περισσότερα ἂν σήμερον τὰ ἔγραφεν.

Ὁ Ἀρριανὸς θέτων τὴν Κερκινίτιδα ἢ μετατοπίζων αὐτὴν εἰς τὴν λίμνην τοῦ Ἀχينوῦ, περιέπεσε βεβαίως εἰς πλάνην καὶ ἐξέλαβε τὴν ἀνώνυμον ὡς τὴν Κερκινίτιδα.

Τί δὲ νὰ εἰπώμεν δι' ἐκείνους ἐκ τῶν νεωτέρων, οἵτινες ἐπὶ τῆς λίμνης τοῦ Ἀχينوῦ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης, θέτρουσι καὶ τὴν Πρασιάδα λίμνην; Οἱ πρῶτοί περὶ τούτων γράψαντες βεβαίως παρενόησαν τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ ἀπεπλανήθησαν εἰς τὰς κρίσεις των, οἱ δὲ μετὰ ταῦτα ἀνεξετάστως ἀπεδέχθησαν τὰς ἐσφαλμένας ἐκείνων γνώμας καὶ δὲν ὤκνησαν νὰ μετατοπίσωσιν ὅρη λίμνας, ποταμούς, πόλεις, ἔθνη ὁλόκληρα καὶ θαλάσσας ἀκόμη καὶ φέρωσιν ἀδικαιολόγητον ἀναστάτωσιν, ἐπιπολαίως ἄγνοϊαν τῷ Ἡροδότῳ καταλογίζοντες, ἵνα ἀπλῶς ὑποστηρίξωσι γνώμην τὴν ὁποίαν ἐκ προκαταλήψεως ἀπεδέχθησαν καὶ οὐδέποτε ἔλαβον τὸν κόπον ἐπὶ τόπου νὰ ἐξετάσωσι.

Μ. Χρυσόχοος

ΦΙΛΤΡΑ, ΕΠΩΔΑΙ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑΙ

(Ἐξ ἀνεκδότου πραγματείας περὶ τῶν «Ἑλληνίδων Ἑταιρῶν»)

Μία τὰ μάλιστα περίεργος καὶ ἐνδιαφέρουσα ὄψις τοῦ ἐταιρικοῦ βίου εἶνε ἀναμφιβόλως καὶ ἡ πίστις καὶ ἐνασχόλησις τῶν γυναικῶν τούτων περὶ τὰ φίλτρα καὶ τὰς ἐπωδάς, δι' ὧν ἐπειρῶντο νὰ κατακτήσωσι τὸν ἐραστὴν ἢ, τὸ συνηθέστερον, νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς τοὺς ἐγκαταλειφθέν-